

Archeologische controle zijstraat

Keiweg te Vleteren

VLM

VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ

lne.

Departement
Leefmilieu,
Natuur en
Energie

INHOUD

DEEL 1 Algemeen	2
DEEL 2 Kenmerken	3
2.1 Methode	3
2.2 Algemeen	3
DEEL 3 Resultaten	6
3.1 Sporen en structuren.....	6
3.2 Vondstenmateriaal	10
DEEL 4 Besluit.....	11

BIBLIOGRAFIE

DEEL 1 ALGEMEEN

In de gemeenten Reninge en Vleteren worden momenteel ruilverkavelingswerken uitgevoerd¹. Om de toegankelijkheid te verbeteren van de rond liggende percelen, en zo ook verkeersproblemen te vermijden op de nabijgelegen N8, wordt aan de Keiweg een nieuwe zijweg aangelegd. Deze zijweg bestaat uit een asfaltweg met aan beide zijden een gracht.

Conform het Decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium² en het Besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 worden alle werken van de Vlaamse Landmaatschappij aan een archeologische controle onderworpen. Deze controle van de Zijweg vond plaats op 11, 16 en 17 september 2008 en 19 januari 2009. Bij deze controle werden 3 brandrestengraven aangetroffen. Daarnaast waren enkele ploegsporen en twee onduidelijke sporen aanwezig.

Project	Ruilverkaveling Reninge
Uitvoeringsdossier	Wegen Deel 2
Gemeente	Vleteren
Deelgemeente	Oost-Vleteren
Plaats	Zijweg Keiweg
Kadaster	33018, sectie A, Openbaar Domein
Opgravingsvergunning	2008/216
Administratieve naam	RVKREN_VL_KW
Externe begeleiding	Jan Decorte, Archeo7 (intergemeentelijke archeologische dienst)
Depot	Archeo7
Datum	11/09/2008; 16-17/09/2008, 19/01/2009

¹ De ruilverkaveling werd ingesteld in 2004 en zal volledig afgerond worden in de loop van 2010.

² gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 28 februari 2003 en 10 maart 2006 (BS 08.06.1999, 24.03.2003 en 07.06.2006).

³ gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 en 23 juni 2006 (BS 15.07.1994, 09.06.2004 en 22.08.2006).

DEEL 2 KENMERKEN

2.1 Methode

In de eerste fase werd de zuidelijke gracht aangelegd. Grachten worden uitgegraven met een V-vormige profielbak, direct tot op de gewenste diepte. Na het uitgraven van de zuidelijke gracht wordt de wegkoffer aangelegd. Na het opvoeren en de stabilisatie van de steenslag werd de noordelijke gracht gegraven.

Na het graven van de zuidelijke gracht werd de gracht gecontroleerd op archeologische sporen. Hierbij werd een Usselobodem, een greppel en een brandrestengraf aangetroffen. Hiervan werd RWO-Vlaanderen – departement Onroerend Erfgoed, het VIOE - buitendienst West-Vlaanderen en Archeo7 onmiddellijk op de hoogte gebracht.

De aanleg van de wegkoffer werd archeologisch begeleid op 16 en 17 september. Deze wegkoffer is uitgegraven door een kraan met platte bak. De uitgraving gebeurde tot op de voor de wegkoffer vereiste diepte. Deze diepte kwam overeen met het archeologische niveau. Op 19 januari 2009 werd de noordelijke gracht getrokken. Ook deze gracht werd gecontroleerd. Hierbij werd spoor 8 aangetroffen. Alle sporen zijn ingemeten, beschreven, gefotografeerd en onderzocht op vondstenmateriaal.

2.2 Algemeen

2.2.1 Ligging

De zijstraat van de Keiweg ligt in de zandleemstreek, op 1 km ten zuidoosten van de dorpskern van Oost-Vleteren. De N8, de verbindingsweg tussen Veurne en Ieper, ligt op 150 m naar het westen. De oude verbindingsweg ligt aan de overzijde van de Poperingsevaart, op anderhalve kilometer naar het westen.

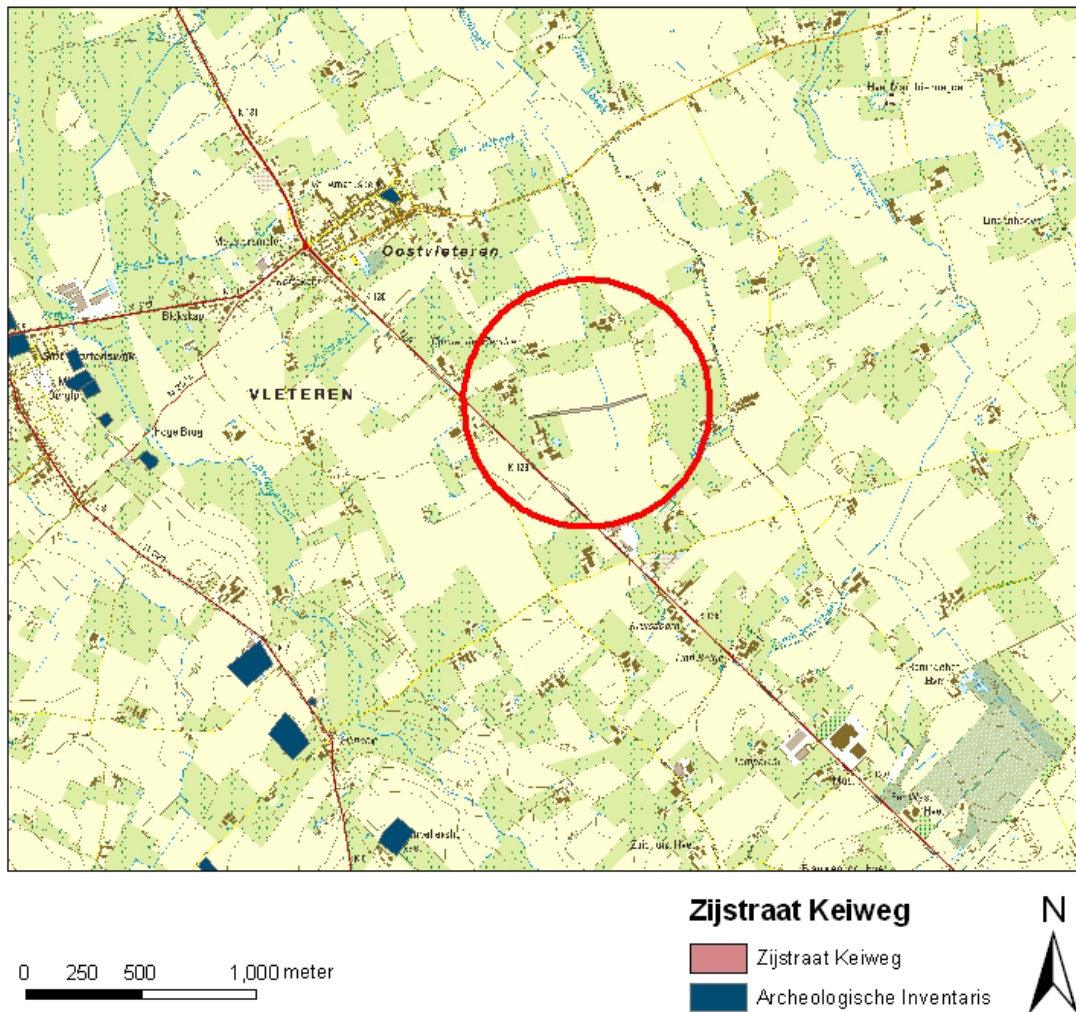

Fig. 1: Ligging van het plangebied

Bron: Topografische kaart 1/10.000, raster, kleur (Vlaanderen) (1991 – 2005).

2.2.2 Geologie, geomorfologie, topografisch

De opgevolgde wegkoffer ligt in de zandleemstreek. Het algemene reliëf is vlak tot bijna vlak. Tijdens het kwartair werden de sedimenten hoofdzakelijk afgezet tijdens de Würm-ijstijd. De dikte van deze deklaag is maximaal 1 -2 m. Tijdens het Holoceen werden vele beekvalleien en dalen opgevuld met alluvium; langs sommige hellingen komt recent colluvium voor⁴.

De opgevolgde wegkoffer ligt op een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Ldc). Het algemene profiel bestaat uit een donker grijsbruine bouwvoor (Ap), met een grotendeels of geheel roestig en grijs gevlekte B2t door de gleyverschijnselen, die vanaf 50 cm beginnen. Vanaf 100 cm komt vaak zandiger materiaal voor. Deze laag is dikwijls dun en rust op een

⁴ A. Louis & M. Van Damme, 1974, p.35.

klei- of klei-zand-substraat. Bijna overal komt tijdelijk stuwwater voor, met wateroverlast in de winter en in het voorjaar als gevolg⁵.

Een dergelijke zandleembodem heeft een zeer slechte archeologische zichtbaarheid.

2.2.3 Gekende archeologie

Het gebied vertoont een typische nederzettingsontwikkeling met dorpen en archeologische sites langs de rand van de vallei. De archeologische gekende vindplaatsen liggen dan alle langs de Eikhoutstraat, op zo'n anderhalve kilometer ten westen van de N8. Enkel sporen uit de late middeleeuwen zijn gekend. Het betreffen alle sites met walgracht.

---

⁵ idem, p. 57.

DEEL 3 RESULTATEN

3.1 Sporen en structuren

In totaal werden 8 antropogene sporen aangetroffen. Het betreffen drie brandrestengraven (s1, s6, s8), een gracht (s2), restanten van een oudere bouwvoor (s3-5 en s7) en een onduidelijk spoor (s5).

De bodem bestond uit een zandige leem en was geelbruin gevlekt.

Grafstructuren

De graven bestonden uit een lichtgrijze, met houtskool gevlekte laag (s6, s8⁶) tot een houtskoolrijke laag (s1). De ovaalvormige structuren hadden een lengte van 0,6 tot 1,5 m en waren nog 0,4 m diep bewaard. De drie graven hadden een lensvormige bodem. Alle graven zijn oost-west georiënteerd. Botresten of –spikkels werden niet aangetroffen.

Alleen in s1 was een aparte bijzetting aanwezig. Jammer genoeg was het grootste gedeelte van de bijzetting verdwenen bij de aanleg van de gracht. Het restant van de bijzetting bestond uit sterk verbrand lokaal aardewerk.

De graven werden nat gezeefd op 0.5 mm en 2 mm. Deze grafcontexten dienen nog bestudeerd te worden

---

⁶ Bij de controle van de noordelijke gracht kwam s8 te voorschijn. Jammer genoeg werd de gracht getrokken tijdens een zeer natte periode, deze gracht was dan ook watervoerend. De onderzijde van het graf kon niet gedocumenteerd worden. Er werd geen materiaal in s8 aangetroffen.

Fig. 2: Spoor 1. Brandrestengraf. Links is de afschuiving van de gracht zichtbaar.
(Foto: K. Gheysen, VLM)

Fig. 3: Spoor 6. Coupe op brandrestengraf
(Foto: K. Gheysen, VLM).

Greppel

De greppel werd enkel waargenomen in de nieuw aangelegde gracht. De vulling was grotendeels identiek aan de natuurlijke bodem. Onderaan was een humeus pakket en fragmenten houtskool aanwezig. In de wegkoffer was de gracht niet zichtbaar.

Fig. 4: profiel van gracht in de nieuw aangelegde greppel

Ploegsporen

De overige sporen kunnen geïnterpreteerd worden als ploegsporen. De grillige sporen volgen een oost-west oriëntatie, zijn lichtbruin van kleur en licht humeus. De sporen bevonden zich ten westen van spoor 1. Bij het couperen viel de onregelmatige, puntige onderzijde op. Het aardewerk uit de ploegsporen is te dateren in de Romeinse periode.

Fig. 5: overzicht van ploegsporen

Overige

In de gracht aan de zuidzijde van de weg werd op 1,40 m onder de bouwvoor een waarneming gedaan van een mogelijke Usselo-bodem. Deze laag bestond een fijn grijszandige laag, met hierin houtskoolspikkels. Een dergelijke bodem kan geïnterpreteerd worden als een Usselo-bodem, te dateren in de Allerød-oscillatie (tussen 14000 en 13000 jaar geleden). In het horizontale vlak was deze bodem waarneembaar over een afstand van maximaal 2 m. Elders werd de bodem niet waargenomen in de grachten.

Fig. 6: Usselo-bodem?

3.2 Vondstenmateriaal

Het vondstenmateriaal bestaat volledig uit ceramiek en is zeer gefragmenteerd. Slechts 2 randfragmenten werden gevonden. Het betreft alle lokaal geproduceerd aardewerk uit de Romeinse tijd. Eén fragment was geglad. Naast lokaal aardewerk (verschaald met grof zand, organisch materiaal en / of chamotte) werd één scherfje fijn grijs reducerend aardewerk en enkele fragmenten roodbakkend aardewerk gevonden. Een scherf was niet te determineren (verwering), maar leek sterk op de zogenaamde zeepwaar.

Dergelijk lokaal geproduceerd aardewerk bestaat uit kommen en potten in grijsbruine klei en is doorgaans dikwandig. Soms werd dit nog bijgedraaid, en versierd met borstel- of kamstrepen, vingernagelindrukken, groeflijntjes, gladding en arcering. Dit materiaal komt nog voor in de volle derde eeuw. Vanaf het einde van de derde eeuw, maar vooral de vierde eeuw, wordt de invloed van de Germaanse wereld steeds groter⁷ en komt dit type lokaal geproduceerd aardewerk minder voor.

---

⁷ Thoen H. en Nouwen, R., 1997, p. 8.

DEEL 4   **BESLUIT**

Dit type graven staan bekend als brandrestengraven. Hierbij werd de dode verbrand en werden de resten van de brandstapel (houtscool, gecremeerde beenderen, grafgiften) in een eenvoudige kuil gedeponeerd. Dit ritueel kwam frequent voor in de Leie-Scheldevallei in de eerste en tweede eeuw na Christus⁸. De laatste tijd wordt dit type graf ook meer en meer aangetroffen aan de kustvlakte. Tot nog toe werden geen Romeinse sporen aangetroffen in Vleteren en de ruimere omgeving⁹. De dichtstbijzijnde Romeinse sporen werden aangetroffen in Woesten, waar de Steenstraat verondersteld wordt een Romeinse voorloper te hebben¹⁰. Dit was de verbindingsweg van Kassel langs Oudenburg richting Aardenburg.

Romeinse graven komen vaak voor in grafvelden, dikwijls gelegen langsheen grote invalswegen, maar eveneens als geïsoleerde graven. De aanwezigheid van drie graven en een greppel kunnen duiden op een gestructureerd grafveld(je). uitsluitel kan hieromtrent enkel bekomen worden door verder archeologisch onderzoek.

Tot nog toe werden geen sporen van Romeinse bewoning aangetroffen in het gebied. De open landbouwomgeving kan hiervan de oorzaak zijn. In een dergelijke omgeving worden weinig archeologisch opvolgbare werken uitgevoerd. Toch duiden de vondsten op een zekere Romeinse aanwezigheid in Vleteren. Om deze aanwezigheid duidelijk te kunnen plaatsen, dienen de werken in de onmiddellijke omgeving opgevolgd te worden. Hierbij wordt gedacht aan ondermeer de verbreding van de N8.

Een andere mogelijke verklaring heid is de zeer slechte zichtbaarheid van de archeologische sporen. Zo is een gracht, spoor 2, enkel gezien in het profiel en niet in het vlak. Daarenboven was de gracht in het profiel pas zichtbaar vanaf 30 cm onder het archeologische niveau. Ook de aangetroffen ploegsporen waren zeer moeilijk zichtbaar. Na enkele uren waren deze vervaagd. Dit is te wijten aan het bodemtype. Een zeer nabije opvolging van de werkzaamheden is hierdoor noodzakelijk.

---

⁸ Ryssaert, De Gryse en Gheysen 2008.

⁹ Het dichtstbijzijnde graf werd gevonden in Gijverinckhove, Alveringem (CAI 75654).

¹⁰ CAI-nummer 70883.

Bibliografie

Louis A. & M. Van Damme, 1974

Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad LO 66W. 1974, Centrum voor bodemkartering.

Bonneure f. & Meulemeester J.L. (eds.), 1997

Uit Aarde en Vuur. Keramiek in Vlaanderen, s.l..

Hollevoet Y, 2008

“5.6.2.4.Begraving”. Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen, 2008,
www.onderzoeksbalans.be

Ryssaert C., De Gryse J. & Gheysen, K 2008

Archeologisch onderzoek van een romeins grafveld te Sijsele-Damme golf. Onuitgegeven rapport, Ruben Willaert bvba.

Toen H. & Nouwen R. 1997

De productie van Gallo-Romeins aardewerk bij de *Tungri*, de *Nervii* en de *Menapii*.
pp. 7 – 12, in Bonneure f. & Meulemeester J.L. (eds.).

Sporenl ijst

Spoor nummer	Beschrijving	aard/interpretatie	Datering	vondsten nummer
1	lichtgrijs tot geelgrijs, zandleem, houtskoolspikkels, onderin houtskoollens.	Brandrestengraf	Romeins	1
2	lichtgrijze onderzijde, greppelvormig	gracht?	?	
3	grijsbruine leem, ca. 5 cm dik, O-W georiënteerd	Ap2 - bouwvoor	Romeins?	3
4	grijsbruine leem, ca. 5 cm dik, O-W georiënteerd	Ap2 - bouwvoor		
5	grijsbruin - gevlekt geelgrijs, rond	wrschl. Natuurlijk		5
6	lichtgrijs tot geelgrijs, houtskoollens	brandrestengraf		6, 7
7	bruingrijs gevlekt, concreties	ploegsporen		4
8	lichtgrijs tot geelgrijs, zandleem, houtskoolspikkels, onderin houtskoollens.	Brandrestengraf	Romeins	8

Vondstenlijst

Vondst Nummer	Beschrijving	aard/interpretatie	Dat	Spoor nummer
1	sterk verbrand, handgevormd, gladdingssporen. Plantaardige verschraling, chamotte, sterk verbrand	Lokaal	Romeins	1/coupe
2	- Wandfragment, dikwandig, plantaardig verschraald, verdikte rand - fijn grijs aardewerk, kleine wandfragmenten	Kookpot; lokaal	Romeins	l.v.
3	- Handgevormd, verschraald met chamotte, bruingrijs. - Roodbakkend aw, klein fragment, verweerd - Bruine afslag, silex	Lokaal n.det.	Romeins Romeins?	3
4	- Dikwandig, wandfragment, grove verschraling, bruingrijs	Kookpot, lokaal	Romeins	7

	- Dunwandig, wandfragment, sterk verbrand. Chamotte, eigele kleur.	?	Romeins?	
5	- rood aw, zeer fragmentarisch, zachte bakking		Romeins?	5
6	rood aw, sterk verbrand grijsbruin aw, 1 bodemfragment, gladdingsporen, grove verschraling	Lokaal	Romeins Romeins	6/coupe
7	Kiezel (1x3 cm en 5x4 cm) verbrand			6/coupe

Monsterlijst

			Spoor
Nummer	Inhoud		nummer
1	Houtskool		1
2	Houtskool		8 laag 4
3	Inhoud spoor 1	Gezeefd 1 en 4 mm	1
4	Inhoud spoor 6	Gezeefd 1 en 4 mm	6
5	Inhoud spoor 8	Gezeefd 1 en 4 mm	8

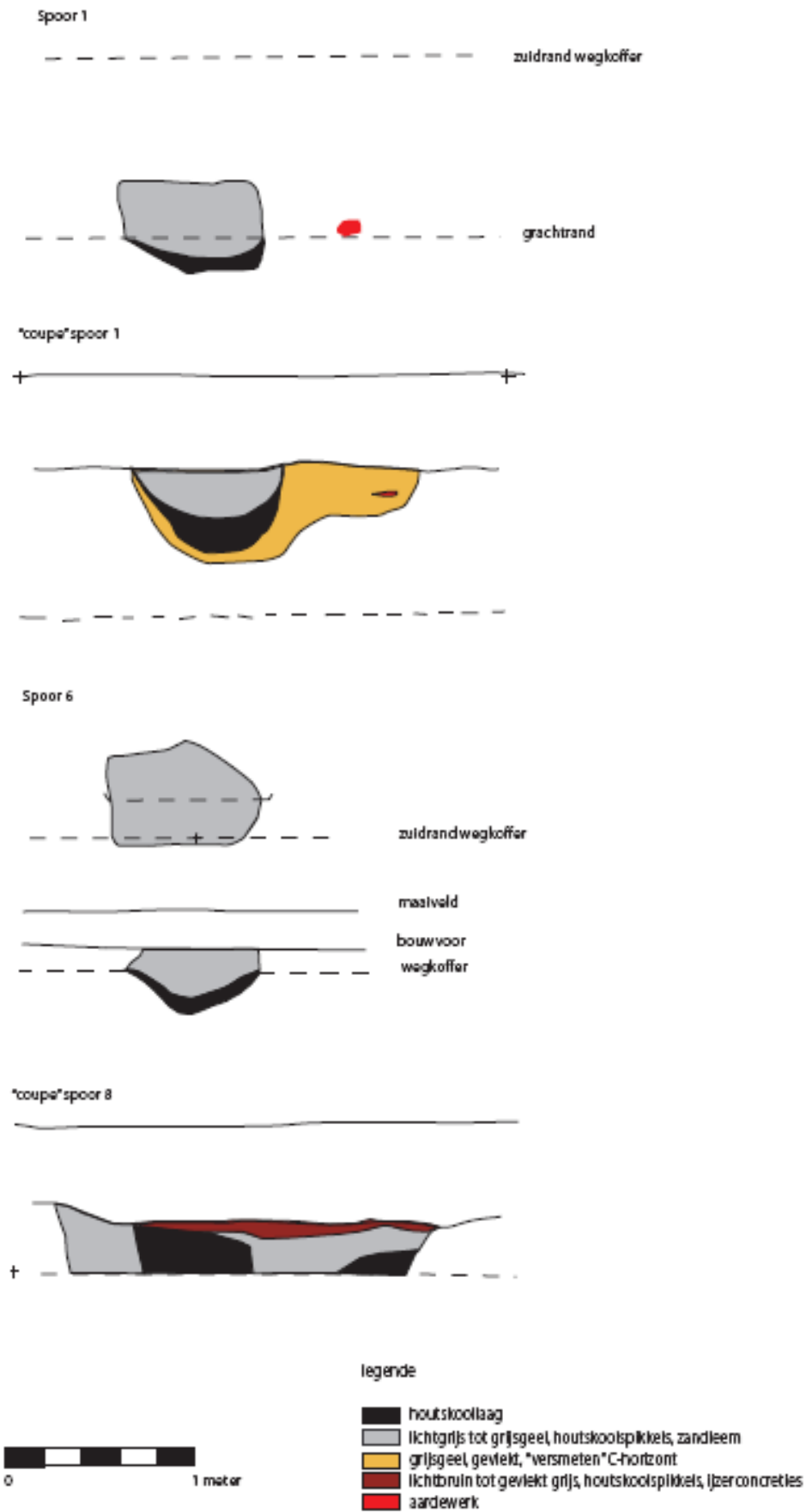

Fig. 7: grondplan en coupes van de brandrestengraven

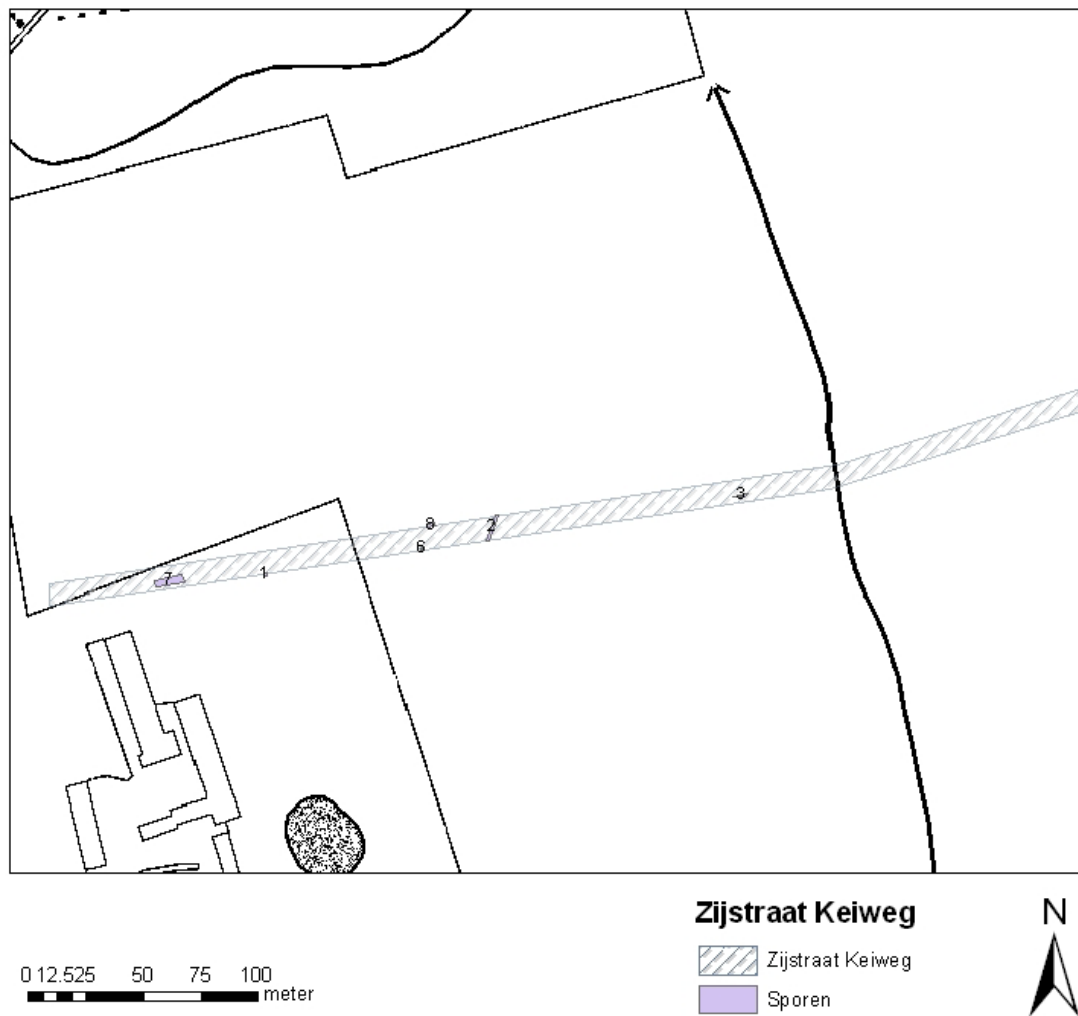

Fig. 8 : Archeologische sporen op de topografische kaart.

Bron: Digitale versie van topografische kaart 1/10.000, raster, zwartwit, NGI, opname 1991-2005 (GIS-Vlaanderen).

Referentiedata:

spoor 1 : $x = 36342,077 / y = 180683,792$

spoor 2: $x = 36439,202 / y = 180699,827$

spoor 6: $x = 36410,492 / y = 180694,482$

spoor 8: $x = 36414,463 / y = 180705,019$

Archeologische controle zijstraat

Keiweg te Vleteren

Colofon

Uitvoerder:

Vlaamse Landmaatschappij West-Vlaanderen

Velodroomstraat 28

8200 Brugge

Tel 050 45 81 00

Fax 050 45 81 99

www.vlm.be

**Opdrachtgever
(contractnummer):**

?

Auteur:

Korneel Gheysen

Coverfoto:

archief VLM 2009

Datum rapport

15 maart 2010

status / revisie

definitief